

МЛАДЕЖКА ВИЗИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА БЪЛГАРИЯ - 2015

Под егидата на Президента на Република България, г-н Росен Плевнелиев

Съвет по външна политика, отбрана и сигурност

СТАНОВИЩЕ

изготвено от *Нели Валентинова Кирилова*,

магистър по специалност ‘Международни отношения: международна публична администрация’ (УНСС), ‘Руски, централно и източно европейски науки’ (University of Glasgow, UK) и ‘Политически науки’ (Corvinus University of Budapest, Hungary), с реализирани мобилности в специалност ‘Международни отношения, сигурност и развитие в Арабския свят’ (Autonomous University of Barcelona, Spain) и писане на дисертационен труд (Lobachevsky State University of Nizhny Novgorod, Russia), стипендиант по програма „Еразмус” и „Еразмус Мундус”

Подтема: ‘Националната сигурност и правата на човека в контекста на миграционната криза’

В настоящото становище са посочени три приоритета, отнасящи се до усъвършенстване на външната политика, отбраната и сигурността на Република България в контекста на миграционната криза, предвид динамиката на европейската сцена в периода 2007-2015г. Първият посочен приоритет се отнася до визията за външна политика на страната, а вторият и третият фигурират в графата ‘други важни интереси’ в Стратегията за национална сигурност на РБ до 2020г.

Република България, съобразено с членството си в ЕС и НАТО, близкото минало, обвързващо я с Руската федерация, и по-далечното минало свързано с Република Турция, трябва категорично да дефинира собствените позиции по редица въпроси, в това число миграционната криза разразила се през 2015г. На международната сцена в посочения период изпъкват действията на ЕС, НАТО, Русия и Турция, а някои ключови въпроси като енергийната сигурност се използват за разменна монета. Въпреки динамиката, България трябва да съобразява външнополитическите си действия преди всичко в интерес на опазване националната сигурност на държавата и нейните граждани. Затова, предлагам на вниманието на управляващите институции в страната три приоритета.

1. Стратегия с външно-политически приоритети на България, дефинираща позицията ѝ спрямо Русия

България разполага със Стратегия за национална сигурност, посочваща някои външнополитически интереси на страната. Предвид динамичната смяна на управление и външнополитическа насоченост за последните години, ясно е, че изготвянето на стратегия с външнополитическите интереси за страната е жизненоважно. За да бъде възприемана България като стабилен партньор на международната сцена, особено в контекста на отношенията НАТО-Русия и ЕС-Русия, задължително е първо вътрешното самоопределяне на приоритетите ѝ. Това включва познаване добре на историческия период 1945-1989г. от новите поколения специалисти, както и избягване от изпадане в крайности на –фили или –фоби. Важно е да бъдат очертани външнополитическите приоритети на България, с ясното съзнание за историческото ѝ минало, обвързващо я с Русия. Също така, не бива да се подценява фактът, че Русия освен съседна през Черноморието страна, разполага с огромна територия и военен потенциал във физическа близост до границите на България. Излишно е възхваляване или крайно противопоставяне, но е необходимо България да демонстрира ясна линия на поведение спрямо Русия, показваща границите на отношенията между двете държави, и така да затвърди позициите си в контекста на ЕС. Добър е примерът на Испания в подобна насока, защото страната се затвърждава като мостът между ЕС и Латинска Америка, но също между ЕС и Арабския свят (което би посочила също Турция). По същата логика, България би могла да бъде мостът на отношенията между ЕС и Русия (включително пост-съветския свят). Друг добър пример показва Азербайджан (като изключим замразения конфликт по повод териториалния спор с Армения), тъй като страната поддържа близки отношения със САЩ, но без да накърнява интересите на Русия.

2. Енергийна сигурност

‘Висока зависимост на икономиката от внос на ресурси и енергия и ниска степен на диверсификация на вноса на енергийни ресурси’(НСРБ2020) са сред основните предизвикателства за енергийната сигурност на България. Тъй като ЕС се стреми към диверсификация на източници и трасета, България следва да се включи към диверсификацията им. Въпреки над 80% зависимост от Руски енергиен внос, България не бива да подценява възможността за нов транспортен коридор за пренос на руски газ през територията на страната. Алтернативата от диверсификация чрез ВЕИ е дългосрочна, и докато бъде реализирана трябва максимално да бъдат използвани настоящите възможности. Спирането в три поредни години на планираните енергопроводи Бургас-Александруполис, Набуко и Южен поток, са доказателство за неспособността на регионалните сили да постигнат съгласие. Ролята на България в този контекст би била да извлече максимални дивиденди от регионалната игра, като ясно заяви позиция в свой интерес, вместо мълчаливо да изчаква други сили да вземат решенията.

3. Черноморско икономическо сътрудничество

Една от възможностите за активна външна политика на България е насочеността към Черноморския регион. Разрастване на ЕС в тази посока едва ли е по-ефективно от развитие на Черноморския регион като отделна единица за сътрудничество между ЕС и държавите от ЧМР. В противен случай, се нарушава баланса на силите в региона, и биват застъпени интересите на две регионални сили – Русия и Турция. Пример за неуспешно разрастване на ЕС към ЧМР бе дейността, насочена към Украйна, последвана от контра-реакция и анексиране на Крим от Русия през 2013г. Към момента, ЕС прави стъпки за присъединяване на Грузия, което, предвид традиционния баланс на силите в ЧМР, не вещае оптимистични прогнози. Опитът от стремежа на Грузия към присъединяване към НАТО след Bucharest Summit 2008 и последвалата война Русия-Грузия, в резултат на което Южна Осетия и Абхазия все още са зони със замразени конфликти, го доказва. От друга страна, в контекста на събитията от последните седмици, Русия и Турция възобновяват съревнованието на силите си в ЧМР, от което се следват съответните икономически санкции, в противовес на подписания през изминалата година проект за енергийно партньорство ‘Турски поток’. За да бъдат избегнати недоразумения, следва България да поддържа позицията в ЕС, която е най-изгодна за страната, а именно за отделното обособяване на Черноморския регион като партньор за ЕС. Възможно е да се случи чрез Организацията за Черноморско икономическо сътрудничество, най-голямата регионална организация, обхващаща страните в региона. България има нужда от изграждането на специалисти, насочени към изследване на Черноморския регион, както и от навременно реагиране при появила се изгодна за страната възможност, и съответно навременно възпрепятстване на неизгодна такава.

В заключение, без съответната стратегия, очертаваща външнополитическите приоритети и интереси на страната, остава рискът от хаотична насоченост на външнополитическите действия на страната, пораждаща несигурност и неспособност за навременна реакция при динамично променящата се международна среда. Фокусът при всички случаи следва да е насочен към близките за България регионални сили, а именно ЕС, Русия и Турция. Невземането под внимание на тези аспекти не ги омаловажава, а точно обратното – крие риск от несъобразени действия в критичен момент. А такива моменти има и ще има, както ясно показва регионалната динамика в последните години.

Източници:

Стратегия за национална сигурност на Република България

Кирилова, Н. (2013) ‘Енергийната дипломация в отношенията ЕС – Русия и политиката на България’, УНСС, маг. теза

Kirilova, N. (2015) ‘The role of Russia within the BSEC. Implications to regional diplomacy’, University of Glasgow & Corvinus University of Budapest, MA thesis